

Aan de raad van de gemeente Emmen

team

Account, Beleid Sociaal domein

ons kenmerk
356038-2024:008583

zaaknummer
356038-2024

bijlage

behandeld door
O. Garasjoek

datum
2 juni 2026

telefoon
14 0591

fax

e-mail
gemeente@emmen.nl

Onderwerp:

Stand van zaken Vroegsignalering

Geachte leden van de raad,

Met deze brief informeren wij u over de stand van zaken van Vroegsignalering in de gemeente Emmen. Daarnaast gaan wij in op de inzet van de extra middelen die u via een amendement op de begroting 2024 beschikbaar heeft gesteld en op relevante landelijke en lokale ontwikkelingen.

Vroegsignalering: doel en aanpak

Vroegsignalering is sinds 2021 een wettelijke taak voor gemeenten en richt zich op het vroegtijdig in beeld krijgen van inwoners met (dreigende) financiële problemen. Op basis van signalen van betalingsachterstanden van verhuurders, energieleveranciers, waterbedrijven en zorgverzekeraars benaderen wij inwoners actief om problematische schulden te voorkomen. Geschat wordt dat problematische schulden jaarlijks landelijk leiden tot ten minste € 8,5 miljard kosten voor de samenleving.

Ervaringen uit de praktijk laten zien dat Vroegsignalering vooral effectief is wanneer wordt ingezet op persoonlijk en herhaald contact:

- Vroegtijdig en proactief benaderen voorkomt escalatie en biedt inwoners perspectief;
- Acceptatie van hulp kost tijd; schaamte, wantrouwen en stress spelen hierbij een rol;
- Herhaald en laagdrempelig contact is essentieel: inwoners zeggen vaak pas na meerdere contactmomenten 'ja' tegen hulp;
- Niet alle inwoners worden bereikt; laag vertrouwen in de overheid speelt hierbij mee;
- Voldoende capaciteit en deskundigheid van medewerkers zijn randvoorwaardelijk voor succes.

Inzet extra middelen en effecten

Met de door uw raad beschikbaar gestelde middelen hebben wij onze aanpak versterkt en verbreed met onder meer de inzet van een gespecialiseerde beldienst die inwoners op basis van signalen actief benadert, ook in de avonduren en op zaterdag. De medewerkers van de beldienst verrichten belwerk dat relatief veel tijd vraagt en waarbij herhaling cruciaal is. Ook is de capaciteit van ons gemeentelijk team Vroegsignalering uitgebreid.

De directe samenwerking tussen beldienst en gemeentelijk team zorgt voor een snelle opvolging. Dankzij deze werkwijze kunnen de medewerkers van Vroegsignalerings zich meer richten op persoonlijk contact, huisbezoeken en begeleiding en kan de groei in het aantal meldingen adequaat worden opgevangen. Deze inzet leidt aantoonbaar tot betere resultaten: inwoners worden vaker bereikt en melden zich, soms na verloop van tijd, alsnog voor ondersteuning bij ons als gemeente of bij onze ketenpartners. Het laagdrempelig en herhaald leggen van contact en vrijblijvend aanbieden van hulp blijken hierin van grote waarde. De extra middelen maken het herhaaldelijke persoonlijke contact mogelijk. De grootste opgave ligt niet in het signaleren, maar in het blijven benaderen én klaarstaan op het moment dat inwoners hulp accepteren.

Het onderzoek van de Nationale ombudsman *“Hoe eerder, hoe beter”* uit 2024 over de uitvoering van de wettelijke taak Vroegsignalering door gemeenten bevestigt het belang van deze laagdrempelige persoonlijke benadering.

Landelijke ontwikkelingen

Landelijk wordt Vroegsignalering verder doorontwikkeld. Het aantal signalen groeit en pilots met nieuwe signaalpartners, zoals hypotheekverstrekkers, laten veelbelovende resultaten zien. Het Rijk onderzoekt structurele invoering hiervan.

De vernieuwde *Leidraad Vroegsignalering* van de VNG en Divosa (2025) biedt aanvullende handvatten voor de doorontwikkeling van Vroegsignalering. De leidraad richt zich onder andere op:

- Verbetering van de kwaliteit van signalen;
- Meer inzet op sociale incasso door vaste lastenpartners;
- Versterking van samenwerking in de keten;
- Vergroting van het bereik.

Tegelijkertijd is in de voorjaarsnota van het kabinet het budget voor Vroegsignalering na 2026 geschrapt. Onder het vorige kabinet was nog voorzien in structurele financiering. In afwachting van nadere duidelijkheid heeft de VNG, in overleg met Divosa en NVVK, de ondertekening van nieuwe bestuurlijke afspraken met het ministerie van SZW opgeschort.

Lokale ontwikkelingen

Vanuit de aanpak Verder Samen gebaseerd op het beleidskader *‘Erbij horen en meedoen in Emmen’* zetten wij in op preventie, bestaanszekerheid en samenwerking:

- Via het Geldloket wordt inwoners laagdrempelige ondersteuning geboden. De spreekuren van het team Schulddienstverlening maken hier onderdeel van en zijn ondergebracht bij het Geldloket Emmen;
- In gebiedsnetwerken wordt Vroegsignalering integraal opgepakt, omdat in complexe situaties problematische schulden regelmatig een rol spelen;
- Voor jongeren sluiten we beter aan bij hun leefwereld, onder andere via het Jongeren Perspectief Fonds;
- Binnen het Financieel Netwerk ontmoeten ketenpartners elkaar, leren samen en werken samen.

Werkbezoek Nationale Ombudsman

Afgelopen november bezocht de Nationale ombudsman het team Vroegsignalering van de gemeente Emmen tijdens een provincietour. Tijdens dit bezoek heeft het team een inkijk gegeven in de dagelijkse praktijk, waaronder:

- De manier waarop signalen binnenkomen en worden verwerkt;
- De samenwerking met de beldienst;
- De persoonlijke aanpak;
- De samenwerking met ketenpartners.

De Ombudsman was onder de indruk van de integrale benadering en de persoonlijke werkwijze, waarbij contact leggen en contact houden centraal staan. Hij benadrukte dat Emmen erin slaagt om Vroegsignalering niet als een administratieve verplichting te beschouwen, maar als een actief en mensgericht proces. In media-uitingen en tijdens de bestuurdersbijeenkomst over de provincietour in Drenthe heeft de Ombudsman de aanpak Vroegsignalering in Emmen als goed voorbeeld benoemd.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Emmen
de gemeentesecretaris

de burgemeester

N.A. Plantinga

H.F. van Oosterhout